

O naših agrarskih operacijah in dotičnih zakonih.

Spisal dr. E. Volčič.

(Dalje.)

Predlog mora obsezati:

- a) vsaj splošno oznamenilo ozemlja, o katerem je vpeljati agrarsko postopanje; najbolje je vsekako navesti parcele dotične občine;
- b) imetja in nepremičnine spadajoče posebe k istemu ozemlju in zasebna zemljišča sodeležnikov, ki naj bi se privzela v operacijo, kar vse pa se lahko privzame tudi kasneje;
- c) približno število neposrednih vdeležencev;
- d) imena predlagateljev.

Načelnik deželne komisije mora skrbeti, da se predlog instruvira (priredi) po političnem okrajnem oblastvu, po krajnem komisarji ali po posebnem odposlanci, v kolikor je potrebno, da ga more potem dež. komisija vzeti v pretres.

Ako se provokacija tiče gozdnega sveta, ima se tej instruvaciji priložiti tudi mnenje za dotični okraj postavljenega gozdnega tehnika politične uprave (§ 67. r. in u. ukaza).

Pravilno prirejeni predlog presoja dež. komisija z ozirom na zakonita določila.

Ako se je provokaciji ustreglo, mora deželna komisija postaviti krajnega komisarja in izdati je že prej omenjeno razglasilo po §-u 60. r. in u. dež. zak., katero je zajedno poslati načel-

niku ministerske komisije, pristojnemu zemljiško-knjižnemu sodišču in pristojnemu organu katasterskega razpreglednega urada.

Zajedno z imenovanjem krajnega komisarja naj se postavi tudi zemljemerec.

V praksi pa se navadno ne drži teh določil §-a 68. r. in u. ukaza, ker se množini provokacij dosti prej ustreza, kakor se more dotično agrarsko postopanje res izvesti. Razsodba dež. komisije o provokaciji se torej sodeležnikom izda s pristavkom, da se smejo proti njej pritožiti v 14. dneh na ministersko komisijo. Kedar je potem razdelba ali uredba res možna, izda se omenjeni razglas in določi zemljemerec.

Z vlogo provokacije pričanja se osnovno postopanje, v katerem pa je za jedino pristojnost agrarskih oblastev odločilno izdajanje razglasa po §-u 60. r. in u. dež. zak., kakor se je bilo navelo preje pod II, A.

Krajni komisar sme tudi pred tem razglasom s strankami obravnavati, toda dotične obravnave so le poizvedovalne in lahko v podlago glavnemu obravnavanju, kajti do razglasa komisar ni vpravičen obravnavati o spornih okoliščinah, kakor tudi ne izdajati začasnih odredb, ki so potrebne do izvršitve dotične agrarske operacije.

Sicer pa ima krajni komisar po dovoljeni razdelbi ali uredbi pripraviti in sestaviti razdelbeni oziroma uredbeni načrt.

Razdelbeni načrt mora obsezati cenitev zemljišč in pravic, na katere se je ozirati pri oddelilu ali pri izravnavi, potem označeno primernih oddelil in obrazložbo za potrebne spoznanih skupnih naprav.

Uredbeni načrt ima obsezati stanovito plodovitost skupnih zemljišč gledé posameznih užitnih vrst, označeno urejenih pravic in njih bodočega izvrševanja, določila morebitnih novčnih izravnav, odškodnin zaradi zmanjšanih užitkov, potrebnih skupnih naprav, ter, v kolikor je uredba oskrbovalnih pravic sploh dopuščena, tudi naredbe, ki se napravijo gledé bodočega oskrbovanja skupnega zemljišča.

V obojestransko svrhu je skupno zemljišče ustanoviti in zaznamenovati. Določiti je, katera zasebna zemljišča sodeležnikov

so pri razdelbi skupnega zemljišča privzeti v razdelbo in kateri deli skupnega zemljišča so iz nje izločiti. Vse to treba, ker imajo naše agrarne operacije komasacijske svrhe (§ 4. r. in u. dež. zak.).

Ko se je razdelbeno zemljišče določilo, mora krajni komisar isto z dotičnimi zemljeknjižnimi znaki, oziroma mora (ako skupno zemljišče nima posebnega vložka) zemljišča, s katerih posestjo so združene deležne pravice, naznaniti zemljiško-knjižnemu sodišču. Vpliv tega naznanila razloži se kasneje pod C.

Ob enem ima krajni komisar poizvedeti vdeležence in njih pravice, kakor tudi natančneje določiti dejansko in pravno razmerje v razdelbenem ozemlju.

Dotični podatki zabeležijo se v glavni imenik vdeležencev (Hauptverzeichniss der Betheiligten); v njem je naznačiti neposredne vdeležence s črkami, ki ostanejo skozi vse postopanje in pridejo konečno v načrt.

Iz glavnega imenika sestavi krajni komisar imenik neposrednih vdeležencev (Liste der unmittelbar Betheiligten), ki je razgrniti na primernem kraju ozemlja 14 dni na splošni vpogled. V tej dobi in nadaljnjih osem dni je dovoljeno vsakomur proti pravilnosti in popolnosti imenikovi vložiti pri krajnem komisarji vgovore (Einwendungen), o katerih razsoja deželna in v slučaju nadaljnje pritožbe ministerska komisija (§ 69. r. in u. zak., §-a 79. in 80. r. in u. ukaza).

Ta imenik pa lahko izostane ali se sme razgrniti ob enem z registrom deležnih pravic (Register der Antheilsrechte), ki se pa tudi sme pod gotovimi uveti opustiti.

Ako se pri določevanju deležnih pravic ne doseže poravnava, poizvedeti je deležne pravice iz listin oblastvenih razsodeb in ustanovljenega posestnega stanu.

Kjer ni takih pravnih podstav, določiti je razmerje deležtva po poprečnem uživanju v neposrednjem desetletju, pred pričetim uradnim poslovanjem krajnega komisarja; a pri tem se ne jemlje v poštev ne očitno nedopuščeni presežki niti slučajno provzročeni zmanjški užitka.

Ako v to izračunjenje ni dovolj dokazov, ali ako užitne pravice ni bilo rabiti vsako leto, je pristojno mero užitka po-

izvedeti v prvem slučaju po hišni in posestni potrebi, v drugem slučaju po vseh odločilnih okoliščinah na podlagi menenja izvedencev na letni oziroma perijodični znesek (§-a 71. in 72. r. in u. dež. zak.).

Deležne pravice, kakor tudi razdelbeno zemljišče so navadno vceniti, z odobrilom deželne komisije sme se ta vcenitev opustiti v toliko, v kolikor v posameznem slučaju napoved znanega momenta, kakor n. pr. obsega deležne pravice ali ploskovne mere tal, zadostuje v razložitev zanesljive primerne vrednosti.

Pri oddajanju izvedeniškega menenja postopati je pōtom bonitacije s tem, da se: 1. določijo bonitatni obrazci, to so obrazci v razdelbenem ozemlju obstoječih zemljiških plodovitostnih stopinj; 2. klasifikujejo, to je določijo in krajno omejijo oni deli razdelbenega ozemlja, kateri se morajo prištevati istemu razredu, oziroma posameznim razredom bonitatnega obrazca; 3. določijo tarife, to je, da se določi čisti znesek vsakega posameznega razreda bonitatnega obrazca.

Pri cenitvi zemljišč pa ni jemati v poštev njih začasnega stanja, kakor tudi ne na njih nahajajočih se, posebnemu užitku služočih nasadov, n. pr. ovočja, murb, vrb za kolje (trsno) itd., niti za dobivanje lesa odločenih gozdnih delov, z razločevanjem, če je les v njih že dorasel za sekanje ali ne (§ 73. in nasl. r. in u. dež. zak.).

Izravnava gledé teh razmer in predmetov plačati je v novcih, ako se med posestnim naslednikom in med zastopnikom skupnosti, ki se razveže, oziroma pri privatnih zemljiščih, privzetih v razdelbo, med odstopajočim posestnikom ne doseže drugačnega dogovora. Preje omenjene nasade in nedorasli les mora posestni naslednik na zahtevanje prevzeti, a že dorasli les sme za odstopajočo združbo postavljeni zastopnik, oziroma dosedajni posestnik, sam posekati, ali pa ga mora posestni naslednik prevzeti ter zanj plačati cenilni znesek. V prvem slučaju pristojatistemu, ki prejme oddelilno zemljišče, primerna odškodnina za navadni dohodek, ki mu začasno odide pri oddelilnem svetu. Omenjeni zastopnik skupnosti voliti je od sodeležnikov brez ozira na velikost deležnih pravic (§ 91. r. in u. dež. zak.).

Krajni komisar ima na sličnih podstavah vceniti tudi pravice drugih v zmislu §-a 23. r. in u. dež. zak., in sicer v dvaj-

seternem znesku čiste vrednosti na leto pripadajoče davščine ali zaveznosti.

Na tirjatve in sploh na pravice posrednih vdeležencev se pri cenitvi zemljišč ni ozirati, pač pa je vse dotične pravice razjasniti, da se v zmislu §-a 27. r. in u. dež. zak. zavarujejo na še skupno ostalem zemljišči ali da se upniku takoj poplačajo. Upnik se plačila ne sme braniti, tudi če tirjatev še ni plačna.

Deležne pravice sodeležnikov in neposrednih vdeležencev sploh so po opisanih poizvedbah sestaviti v register (popis) deležnih pravic. Podatki tega registra so dotičnikom prijaviti ter je register sam, ali skupno z imenikom neposrednih vdeležencev, razpoložiti, ako se slednji doslej še ni. Ako se je pa slednji že razpoložil, sme se razgrnitev registra v manjših in jasnih slučajih opustiti z dovolitvijo deželne komisije.

Zoper vsekakoršne podatke tega registra sme vsak vdeleženec pri krajnem komisarji vložiti pritožbo, o kateri je razpravljati in po stopinjah razsojati (§ 79. in nasl. r. in u. dež. zak.).

Agrarsko postopanje je med tem pretrgati samo v toliko, kolikor je neogibno potreba z ozirom na ne še končane razsodbe (§ 94. r. in u. ukaza).

Po §-u 3. agrarske novele z dne 3. septembra 1894. l. pa se sme pri takih razdelbah in uredbah, pri katerih je manjše število oseb neposredno vdeleženih in katere se ne dotikajo javnih interesov, z odobrenjem deželne komisije opustiti preje omenjeno postopanje gledé imenika neposrednih vdeležencev in registra deležnih pravic, če ni vpravičenega dvoma o popolnosti po krajnem komisarju poizvedenega števila neposrednih vdeležencev in če so deležne pravice zemljiškoknjižno določene ali dogovorno vravnane.

Po določitvi deležnih pravic neposredno vdeleženih oseb ima krajni komisar izgotoviti oddelilni načrt, oziroma načrt bodoče uredbe. Pri razdelbah mora poizvedeti za primerna oddelilna zemljišča, pri uredbah mora doizvedeti za najprimernejšo uravnavo skupnega užitka, in morda potrebnih odškodnin, dalje o bodočem oskrbovanji skupnosti ter v obeh slučajih je ob jednom doizvedeti, kakšnih gospodarskih naprav je treba, koliko znašajo izravnave, katere je plačati v novcih, in odkupila, katera je izvršiti pri neposrednih vdeležencih, ki niso sodeležniki.

Pri razdelbah so oddelilna zemljišča doizvedeti tako, da dobi v razdelitvenem projektu vsak neposredni vdeleženec po možnosti v oddelilnem preračunu določeno površino naravi deležne pravice primerne kulturne vrste. Nadalje se morajo oddelilna zemljišča doizvedeti v, kar je možno, gospodarski obliki in v primerni zvezi med seboj in s posestjo zasebnih zemljišč. Ozirati se je tudi na primerni prostor za dovažanje in za pristop, kakor tudi na vodni odtok.

Novčne izravnave za neznatne različnosti brez dovoljenja dotičnega neposrednega vdeleženca nikakor ne smejo presežati dvajsetega dela one vrednosti, katere ima dobiti oddeljeno v zemljišči (§-a 102. in 103. r. in u. ukaza).

Po dovršenih projektnih delih mora zemljemerec oddelilna zemljišča in v poprejšnem stanu ostale zemljiške obsege operacijskega ozemlja zaznamovati na mapi z zaporednimi števkami in črkami sodeležnikov, katerim jih je odkazati.

Iz dosedajnih preračunov in podatkov ima krajni komisar narediti oddelilni register.

V tem je sestaviti za vsacega vdeleženca zemljišča in vrednosti, ki mu gredo po oddelilnem preračunu, kakor tudi posamezna oddelilna zemljišča.

Zemljemerec mora krajno premeriti in zaznamovati meje oddelilnih zemljišč, kakor tudi skupnih naprav.

Krajni komisar ima zatem izgotoviti razdelbeni načrt, ki obseza

a) imenik neposrednih vdeležencev,	
b) register posestnega stanu,	
c) register deležnih pravic,	} v praksi navadno skupaj,
d) oddelilni preračun,	
e) oddelilni register,	
f) izvirno mapo s posnetkom, kažočim novi posestni stan,	
g) glavni spis, ki ima razun pojasnil <i>ad a)</i> do <i>e)</i> obsezati ob- razložbo vseh onih razmer, katere se iz teh načrtovih delov ne razodevajo popolno jasno in pregledno.	

Razdelbeni načrt je v občinah, kjer je izvršiti razdelbo, razgrniti javno skozi 14 dnij, isti je na lici mesta s količi obmejiti ter po komisarji pojasniti. Obmejitev in pojasnitev se sme opustiti z dovoljenjem dež. komisije. Razgrnitev je objaviti z

razglasilom, da je proti načrtu dovoljen pri komisarju vgovor tekom 30. dnij od prvega dne razgrnitve računajoč.

Ob vgovorih razsoja deželna komisija in v 2. stopinji ministerski komisiji. Pritožbeni rok proti prvi razsodbi znaša 14 dnij. — Slično se vrši z uredbenim načrtom.

Načrt o razdelbi in uredbi je oblastveno potrditi.

Zoper potrjeni načrt razdelbe ali uredbe se ne sme zahtevati postavitev v prejšnji stan (§ 95. r. in u. zak.).

Konečno potrdilo načrta in ukazila deželne komisije za njegovo izvršitev mora krajni komisar občinam, v katerih se vrši razdelba, razglasiti ter neposrednim vdeležencem vsakemu posebej vročiti.

V kolikor načrt sam ne zadostuje v pojasnilo o novih posestnih in pravnih razmerah, ima krajni komisar sestaviti posebno listino (reces), o katere podatkih so tudi dovoljene pritožbe po oblastvenih stopinjah.

Da se novo posestno stanje spravi v zemljiško knjigo in v zemljiškodavčni kataster, je po jedno kopijo situvacijskega načrta, kakor tudi po jeden prepis sicer potrebnih pripomočkov podati deželnemu višjemu sodišču in finančnemu deželnemu oblastvu.

Ako je bilo solastno zemljišče odkupljeno temeljem pat. z dne 5. julija 1853, št. 130. drž zak., tedaj so (pri razdelbi) oddelilna zemljišča obremenjena tako, kakor domačije, ker so bili tudi intelektuelni deli skupnega zemljišča po istem patentu bistveni del (integrirender Bestandtheil) domačij. Ako torej taka oddelilna zemljišča vsled kakih transakcij ne ostanejo pri domačiji, imajo dobiti poseben vložek z vsemi bremenii domačije. To naj velja tudi ondi, kjer je to razmerje razvideti samo iz listinske zbirke, navedene v lastinskem listu dotičnega vložka. V družih slučajih ozirati se je na vpis v zemljiško knjigo; narodno menenje je vsekako, da pravica do skupnih zemljišč pripada k posamnim domačijam, bodi torej obremenjena tudi z istimi bremenii!

Kakor začetek tako mora deželna komisija tudi sklep razdelbenega ali uredbenega postopanja vselej javno razglasiti.

Z razglasbenim dnevom neha pristojnost agrarskih oblastev ter ista ostanejo odslej pristojna samo še radi zahtev in okol-

nostij, ki so se zgodile z oddelili pred ali med prepodajo slučajno ali po višji sili (§-i 100. in nasl. r. in u. dež. zak.).

Pravice, ki so na zemljišči, privzetem v razdelbo, zavarovane za tretje osebe, predevajo se brez vse pristojbine na oddelilno zemljišče.

Od glavnice, s katero so se morda odkupili vpravičeni neposredni vdeleženci, morajo sodeležniki plačevati zakonite obresti od tedaj, ko prevzamejo oddelilna zemljišča. Ako se glavnica odpove, jo morajo vrniti v desetih letnih obrokih, od katerih prvi dospe 6 mesecev po odpovedi.

Taka tirjatev je uradoma knjižno zavarovati, za drugimi bremenami iz agrarskega zakona, na dotičnem oddelilnem zemljišči.

Dolžnik sme dolg poplačati tudi v krajši dobi. Druge tirjatve zavarovane na razdeljenem zemljišči ostanejo zavarovane na svetu, ki ostane še skupen, ali so takoj plačati ali pa ostane njih zastavna pravica simultanno zavarovana na vseh oddelilnih zemljiščih (§-i 26., 27. in 78. r. in u. dež. zak.).

Ni treba posebe omenjati, da pripada sodeležniku dotično oddelilno zemljišče v popolno last ter da se obremeni s kako služnostjo n. pr. pravico kolovoza itd. le v toliko in le tedaj, ako se sicer kako drugo oddelilno zemljišče ne more primerno rabiti (§ 89. r. in u. dež. zak.). Ustanovitev služnosti paše na oddelilnih zemljiščih je namenu agrarskih operacij ravno nasprotna, čeprav ista izrečno ni v zakonu omenjena.

Agrarsko obravnavanje je praviloma ustno, vendar se smejo k obravnavam vložiti tudi pismene izjave (§-a 32. in 34. r. in u. dež. zak.). Celu zaslišanja svedokov, pametnikov in izvedencev se smejo izvršiti pismeno (§ 54. r. in u. ukaza). Vender se ima pri sprejemanju dokazov za razsodbe, katere je krajnemu komisarju razsojati v prvi stopinji, pri instruviranju spornih stvari, vgovorov, pritožeb in prizivov zmiselno uporabljati III. odstavek bagatelnega postopka. Zasliševanje stranke kot priče, dopuščeno je le v strankarskih spornih stvareh (§ 58. r. in u. ukaza).

Obe komisiji pri svojih razsodbah nista vezani na zakonita dokazna pravila (§ 12. r. in u. dež. zak.).

Zapisniki so strankam prečitati, katera okolnost ima biti odločilna vsekako tudi za jezik, v katerem se zapisnik piše (§ 42. r. in u. dež. zak.; § 61. r. in u. ukaza).

Redovne globe znašajo do 15 gld.; dnevne globe zaradi izpolnjevanja odredb do 100 gld.; globe radi nepokorščine do 50 gld.; vse se stekajo v deželno-kulturni zaklad (§ 18. dež. zak.; § 62. ukaza).

Razsodbe in nagodbe agrarskih oblastev imajo moč sodnih, oziroma političnih razsodbe, ter izvrševati jih je, kakor te oblastvom, ki bi bila pristojna, ko bi se agrarske operacije ne bile vršile (§ 108. dež. zak.)

Izvršilna vpeljava v novo posest izvrši se po pristojnem sodišči (§-a 116. in 171. r. in u. ukaza).

Pravni leki navajali so se pri posamnih fazah postopanja. Vsi so prepodati pri krajnem komisarju, razun onih, ki se napovedo po izvršenem postopanju (§-a 100. in 101. dež. zak.)

Na vgovore (Einwendungen) in pritožbe (Beschwerden) dado se prvotne naredbe še premeniti v isti instanci, prizivi pa so predložiti višji instanci.

Poudarja se, da je rok za vse odmerjen na 14 dni, če ni določeno drugače v zakonu.

Prošnje za postavitev v prejšnji stan ali za vpravičbo radi izostanja je praviloma združevati s pritožbo; dopuščene so v istih slučajih, kakor proti sodnim razsodbam; o dopustu razsoja v prvi stopinji deželna komisija (§ 48. dež. zak.).

Oblastva so sploh vpravičena odrediti presojo izvedeniških menenj; deželna ali ministerska komisija pa sme iz zakonitih vzrokov zaukazati tudi novo obravnavo ali poizvedbo (§-a 47. in 49. dež. zak.)

C) Nekatere posebnosti agrarskih zakonov.

Omenjene posebnosti se tičejo norm materijelnega in procesualnega prava, kakor tudi določil zemljiško-knjižnega reda ter so omeniti, v kolikor se doslej ni moglo zgoditi.

1.) Gledé zapisnika v agrarskem postopku je omeniti, da podpis stranke ni neobhodno potreben, ako se je sicer pri sestavi zapisnika postopalo pravilno.

V kolikor pa gre za poravnave, ki še tičejo interesa tistega, ki se brani podpisati zapisnik, tedaj tacih poravnav ni smatrati za sklenene.

Jednako in z isto izjemo gledé nagodeb je zapisnik veljaven proti tistim, ki odidejo, predno je zapisnik sklenen (§ 42. r in u. dež. zak.).

2.) Ako se deželni komisiji vidi umestno, ima krajnemu komisarju veleti, da v uradnem deželnem časopisu objavi razglas, naj se osebe, ki še niso sodeležniki, ki pa hote biti kakovi vpravičenci sploh, za svojo dozdevno pravico v 90. dneh poženo pri rednem sodniku. Tak spor se ima vršiti po sumarnem postopanju; ako se ne vpelje v 90. dneh, je dotična pravica izgubljena.

Sodišča imajo take spore naznaniti krajnemu komisarju, in deželna komisija sme do konečne sodne razsodbe, razdelbeno, oziroma uredbeno postopanje zaustaviti (§ 70. r. in u. dež. zak.).

Tako prepušča deželna komisija del prevzete oblasti začasno zopet rednemu sodišču.

3.) Kedar se je razdelbeno ozemlje obhodilo ali sicer natančno določilo, ima je krajni komisar naznaniti zemljiško-knjižnemu sodišču z opomnjo, da je od dneva, katerega je to naznanilo dospelo, uporabljati določila §-ov 43. in 44. r. in u. ukaza).

Šele sedaj je torej prečititi pričetek postopanja pri dotičnih zemljiško-knjižnih vložkih in odslej je zemljiško-knjižnemu sodišču gledé zaukazanih posebnih dnevnikov in zaznamkov ter gledé rešitve zemljiško-knjižnih prošenj paziti na določila omenjenih zakonskih členov. Razglas po §-u 60. r. in u. dež. zak. torej rednim sodiščem pač odvzema oblast v obče, a gledé zemljiško-knjižnega stanja nima drugega pomena, kakor da je po njem (nekolekovane) odpravke rešenih zemljiško-knjižnih prošenj uradoma pošiljati krajnemu komisarju, slično kakor se to godi tudi po naznanilu v zmislu §-a 70. r. in u. ukaza z onimi zemljiško-knjižnimi prošnjami, do katerih krajni komisar po §-u 43., odst. 3. r. in u. zak. nima nikakega vpliva.

To okolnost je vpoštevati zemljiško-knjižnim uradom, ker med razglasom po §-u 60. r. in u. dež. zak. in naznanilom po §-u 70. r. in u. ukaza preteče včasih po več let, kajti za premnoge dovoljene agrarske operacije ni zadostno zemljemercev.

Po izdaji slednje imenovanega naznanila je tudi naznanilne pole (Anmeldungsbögen) katastralnega zemljemerca vpošiljati krajnemu komisarju v pregled in določilo, ako se prijavljeno

posestno stanje ujema in zлага z agrarsko operacijo (naredba predsedništva c. kr. višj. dež. sodišča v Gradci z dne 9. septembra 1888, št. 7710).

**D) Zemljemersko delo pri agrarskih operacijah ter
E) pristojbine in stroški agrarskih operacij**

Ker so sedanja katastralna zemljemerska dela še jako nezanesljiva, posebno pri skupnih zemljiščih, kjer so priposestovanja vsled prigraje navadna, zato je operacijsko ozemlje premeriti z nova. Pri manjšem ozemlju in kjer so katastralne točke nižje vrste gotove, ondi se premerjenje vrši na njih temelji, v nasprotnem slučaju pa se ima izgotoviti čisto z nova na podlagi katastralnih točk višje vrste. Ako in v koliko so porabiti katastralna zemljemerska dela, določa krajni komisar v sporazumljenji z zemljemercem. Ako se onadva ne moreta zjediniti, določa konečno deželna komisija.

Pri izdelovanji zemljemerskih načrtov veljajo določila o naravi katastralnih map (§ 67. r. in u. dež. zak. ; § 70. r. in u. ukaza).

Ravno tako kakor imajo katastralni organi premembe posestnega stanja v razdelbenem ozemlju naznaniti krajnemu komisarju, ima slednji javiti pomote katastra katastralnim organom, pomote v zemljiški knjigi pa zemljiško-knjižnemu sodišču.

Krajnemu komisarju je pridejan kot tehnična pomoč višji zemljemerec, ki ima nadzorstvo nad zemljemerci, prideljeajimi istemu komisarju.

Slično je deželni komisiji prideljen revizijski zemljemerec, ki ima nadzor pri vseh zemljemerskih delih agrarskih operacij po deželi.

Vcenitve in drugo poslovanje zemljemercev očrtali smo že prej v agrarskem postopanju pod *B*.

Troške zemljemerskega dela plačuje dežela, a povrniti jih morajo vdeleženci po velikosti njihovega vpravičenje pri skupnem zemljišči. Dežela ne zahteva povračila za stalne pisarne agrarskega osebja in za mersko pripravo, ki jo priskrbi zemljemercem.

Država plačuje uradnike, ki so prideljeni agrarskim operacijam, med temi tudi zemljemerce, katerim tudi priskrbi potrebne

instrumente; ona tudi daje brezplačno papir za pisarniška, ne pa za strogo-tehniška dela.¹⁾

Zemljemerski troški so bili doslej različni ne samo po posebnostih operacijskega ozemlja, zaradi potnih troškov po njega oddaljenosti od stanovanjskega ali prejšnjega delovanja zemljermerčevega, temveč tudi po sposobnosti in spretnosti dotičnega zemljermerca. Vsled ukaza c. kr. ministerske komisije t. l. pa se bode odslej za ta dela določil poprečni znesek, tako da dotični troški posamnih operacij ne bodo prerazlični. Upati je, da čiherni troški odslej ne bodo presežali 5 gld. av. v. na 1 hektar skupnega ozemlja.

Ako bi se zemljermerci stalno nastavili bodisi v državno bodisi v deželno službo, onda bi imeli še spretnejših tehniških močij in operacije bi bile blizo polovico ceneje kakor so po vedni menji zemljermercev, ki mnogokrat nimajo dovolj spretnosti in skušenj.

Sicer so vse vloge, vsi zapisniki, pravne listine, izrecila, izdatki, razsodbe, nagodbe, poverila podpisov in prepisov v agrarnem postopanju, v kolikor se ne rabijo za nič družega, prosti kolekov in neposrednih pristojbin.

Potrebni odtiski katastralnih map oddajajo se po polovični tarifni ceni.

Pravice, ki so na razdelbenem zemljišči zavarovane za tretje osebe, predevajo se brez pristojbine na oddelilno zemljišče, ako ostane s tem isti vpravičenec in jednaka pravica.

Imovinski prenosi ali pridobitve pravic na podstavi razdelbenega ali uredbenega načrta so prosti pristojbine 15 let po tem, ko je stopil zakon v moč (na Kranjskem torej do 1. septembra l. 1904.; §-a 107. in 109. r. in u. dež. zak.).

Zakon ne določa, veljajo li ta določila za transakcijo med deležniki ali sploh vpravičenci samimi ali tudi med temi in drugimi; zanimanja je vredno, da se o tem poizve nazor finančnih oblastij.

¹⁾ Dežela Kranjska dala je do l. 1896. deželni komisiji vsako leto 15.000 gld. kredita za vse obvezanosti, ki jih ima po dogovorih v agrarnih operacijah; Koroška daje istotako svojej deželni komisiji baje po 16.000 gld. na leto. Državni prispevki so znatno večji.

